

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ, ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (170000 слів) / В.Т. Бусел (уклад. і голов. ред.). Київ – Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1426 с.
4. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах. Т. 1. / В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. Київ : Аконіт, 2002. 648 с.
5. Крестовська Н.М., Готвянська М.А Використання дітей молодшого віку при жебракуванні : проблеми кваліфікації та юридичного реагування. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2005. № 12. С. 124-129.
6. Дегтярьова І. В. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: кримінально-правова та кримінологічна характеристика і запобігання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2012. 207 с.
7. Кузнецов В.В. Експлуатація дитини у вигляді жебракування. Наук. вісник КНУВС. 2009. Вип. 6 (67). С. 191-199.
8. Кримінальне право України : Загальна частина : підручник / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.]; за ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2010. 608 с.

*Процюк Олег Володимирович,*  
професор спеціальної кафедри №1 Інституту  
Управління державної охорони України  
Київського національного університету імені  
Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук,  
доцент

### **АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ**

На сучасному етапі розвитку правової системи України положення статті 263 Кримінального Кодексу України (далі КК України) набувають особливої важливості та актуальності. В даній нормі закріплено положення щодо кримінальної відповідальності за незаконне поведження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Науковий аналіз даної статті вказує на ряд складних проблем та вимагає детального розгляду.

Перш за все, слід визначити, що нормативне регулювання, передбачене ст. 263 КК України, залишає багато питань відкритими. Наприклад, неоднозначність у трактуванні поняття «незаконне

поводження» створює простір для інтерпретацій та непорозумінь у практиці застосування закону.

Відсутність профільного законодавства щодо зброї, її видів та характеристик створює підстави для уникнення відповідальності за незаконне з нею поводження, а також не дає достатніх легітимних підстав для притягнення винних осіб до відповідальності.

Наявність лише Наказу № 622 від 21.08.98 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» [1] є досить умовною підставою для визначення законності та не законності дій зі зброєю та бойовими припасами.

Також зазначимо, що сучасна класифікація видів зброї не завжди відповідає реальним викликам, які ставляться перед правоохоронними органами. Розробка більш точних та адаптованих кримінально-правових критеріїв щодо видів зброї може виявитися докорінною зміною у законодавстві.

Яскравим прикладом вищезазначеної тези являється неузгодженість термінології з приводу визначення так званої «короткоствольної» зброї. Не дивлячись на наявність декількох законопроектів [2] цей термін не набув належної, всеохоплюючої визначеності.

Не витримують критики і не зрозумілі зміни до ч.3, ст. 263 КК України. Мова йде про введення до тексту статті словосполучення «не підлягає кримінальній відповідальності...» замість «звільняється від кримінальної відповідальності...»[3]. Чим керувались автори такої новели – залишається не зрозумілим. Адже при тлумаченні норми в її теперішньому вигляді втрачається юридична логіка побудови усієї вищезгаданої статті. Зазначати, що особа не підлягає кримінальній відповідальності, можна тільки в тих випадках, коли в діях особи відсутній склад кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею (частиною статті) Особливої частини КК України.

Однак, змінами до ч. 3 ст. 263 КК України фактично встановлено, що особа не підлягає кримінальній відповідальності попри те, що в її діях наявні усі елементи складу кримінального правопорушення, передбаченого відповідною частиною цієї статті. Ця законодавча пропозиція суперечить приписам ч. 1 ст. 2 КК України, згідно з якою вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України, є підставою кримінальної відповідальності [4].

Беззаперечно, досить важливо провести і аналіз практики застосування судами статті 263 КК України для визначення її ефективності та ідентифікації тих аспектів, які потребують вдосконалення. Систематичний підхід до аналізу судової практики дозволить виявити тенденції та здійснити науково-обґрунтовані пропозиції до вдосконалення законодавства.

Отже, актуальні питання кримінальної відповідальності за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (положення статті 263 КК України) потребують ретельного наукового розгляду. Вирішення зазначених проблем вимагає комплексного підходу, включаючи як теоретичні дослідження, так і аналіз практичного застосування норми у кримінальних провадженнях та під час судових розглядів.

Розробка конкретних пропозицій щодо вдосконалення статті 263 КК України стане важливим кроком у напрямі покращення кримінально-правового регулювання суспільних відносин з приводу обігу зброї, боєприпасів або вибухових речовин в Україні.

#### **Список використаних джерел**

1. Наказ № 622 від 21.08.98 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення: 22.11.2023)

2. Проект Закону про зброю, № 1222 від 02.09.2019р. URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=66594](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66594);

Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю, №5708 від 25.06.2021р. URL:<https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-pravo-na-tsvivilnu-vognepalnu-zbroyu> (дата звернення: 22.11.2023).

3. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 22.11.2023).

4. Проект Закону про внесення змін до статті 263 Кримінального кодексу України щодо скасування відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1247154>(дата звернення: 22.11.2023).